

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

เพ็ญนภา เจริญศรี และชวลีย์ ณ ถลาง
คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนผสมของการตลาดที่นักท่องเที่ยวต้องการส่งเสริมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีสานล้านนา 2) สำรวจความคิดเห็นของชุมชนเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีสานล้านนา 3) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนและ 4) กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อีสานล้านนา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสม ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 385 คน ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชุมชน ผู้ประกอบการและภาครัฐ จำนวน 15 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง อายุเฉลี่ย 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อาชีพข้าราชการ มีรายได้ต่อเดือนมีระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร รองลงมาได้แก่ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดจำหน่าย 2) ข้อมูลวิจัยคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่า ควรอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ชุมชนให้สามารถอำนวยการประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เป็นไปในทางทิศทางเดียวกันและสืบสานตำนานเอกลักษณ์ ต้องมีการวางแผนการจัดการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนและการจัดการแผนระยะยาว คือการพัฒนาชุมชนและบุคลากร เพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการและให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์การจัดการท่องเที่ยวแบบวิถีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การพัฒนาความรู้ของบุคลากรนับเป็นแผนหลักในการจัดการและปรับปรุงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีชนเผ่าไทต่อไป ส่วนวิธีการแก้ไขระยะสั้นและระยะยาว คือ การพัฒนาบุคลากรให้รู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นและทราบวิธีการแก้ปัญหา

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

GUIDELINES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMMUNITY- BASED TOURISM:
THE CASE STUDY OF ESAN LANNA COMMUNITY AT BAANMAIRAJBUMRUNG,
DOKKHAMTAI DISTRICT IN PHAYAO PROVINCE

Phennapha Cherdrussamee and Chawalee Na Thalang

Faculty College of Management, University of Phayao

Abstract

This research aimed: -1) to compare the marketing mix factor of community-based tourism, 2) to survey the community participation, 3) to analyze the guideline for enhancing operator, community and government sector, 4) to propose the guideline for sustainable development of community-based tourism: Esarn Lanna. This study was conducted in both quantitative and qualitative research methods. The questionnaire collected from 385 Thai tourists sampling group was used as a tool of quantitative study. The structured interview conducted to 15 stakeholders with the content analysis was used as the tool of qualitative study. The results of the research were found that: - 1) the majority of the samples were married females aged 41-50 years old. They were under-graduated government officers with monthly income of 10,001 - 15,000 Baht; 2) the most significant marketing mix factor was people. Next were price, promotion, product, service process, physical evidence and place, respectively. The interview data indicated that the community required culture and identity conservation for the benefit of the tourism. Moreover, the community should have the same direction of area development to maintain their social identity, the action plan to prevent from the social problems, the damage of natural resources and culture in the tourist attractions. The long-term development plan should be set to educate the local people to pay more attention to preserve the culture and identity of the community and heighten their quality of service.

Keywords: Sustainable Community-Based Tourism, Community Participation, the Development of Community-Based Tourism

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลไทยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยที่เน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ภายใต้ชื่อ ท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋ สไตล์ลิ้งค์ซึ่งกำหนดแผนนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกรู้จักประเทศไทยด้านภาพลักษณ์เอกลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีประเทศไทย ซึ่งแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยนั้น มีเอกลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีที่ต่างกันไปสิ่งเหล่านี้จึงเป็นจุดเด่น ของประเทศไทย เพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ไม่มุ่งเน้นจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อสร้างให้เกิดความสมดุลและรักษาคุณค่าของการท่องเที่ยวไทยเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งมีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน การท่องเที่ยวที่เน้นอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเฉพาะถิ่น ไม่เป็นเพียงการท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น แต่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ สนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืนของท่องเที่ยวชุมชน

หมู่บ้านท่องเที่ยว อีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ประชากรย้ายถิ่นฐานมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ทั้งชาวไทยอีสานและชาวผู้ไทจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา นครพนม และมุกดาหาร เกิดวัฒนธรรมสองถิ่นขึ้นและเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชน เพราะมีเอกลักษณ์และประเพณีที่โดดเด่น คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสานปรับรวมให้เข้ากับวัฒนธรรมของชาวล้านนาการอยู่ร่วมกันของคนอีสาน และคนล้านนา(คนเมืองเหนือ) ชุมชนยังอนุรักษ์อัตลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณีเดิมตนไว้ มีวิถีชีวิตแบบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน เอกลักษณ์และประเพณีดั้งเดิมที่คงไว้ เช่น ภาษาท้องถิ่น วิถีชีวิตการดำรงชีวิต ประเพณีดั้งเดิม ประชาชนดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีการเพาะปลูก ทำการเกษตร ทำนา ทำไร่ ประกอบอาชีพด้วยการทอผ้า การทอเสื่อกก การจักสาน จากวัฒนธรรมอีสานล้านนาชุมชนร่วมมือกันจัดการโฮมสเตย์ขึ้น เพื่อผู้สนใจเรียนรู้วิถีชีวิต เอกลักษณ์ประเพณี และวัฒนธรรมอีสานล้านนาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวมถึงแนวทางการจัดการและพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของชุมชน หมู่บ้านอีสานล้านนา จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการศึกษา เพื่อนำฐานข้อมูลมาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามทฤษฎีส่วนผสมของการตลาด 7 Ps

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการในพื้นที่และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

4. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางขั้นตอน และวิธีการศึกษาดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชาชนและผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ร้านสินค้าที่ระลึกในหมู่บ้านอีสานล้านนา จำนวน 12 คน
2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีสานล้านนา จำนวน 385 คน
3. ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลหมู่บ้านอีสานล้านนา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์โดยแบ่งประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดทำขึ้นจะใช้ในการถามคำถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 385 ชุด มีขั้นตอน ดังนี้ เก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ สินค้าและบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการและสิ่งแวดล้อมทาง โดยกำหนดในการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง(Check List) ซึ่งวิธีการตอบจะให้นักท่องเที่ยวทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ให้ตรงความเป็นจริง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนการทดลอง/เก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำข้อคำถามจัดเป็นแบบฟอร์มให้ผู้เชี่ยวชาญให้นำนักความเหมาะสมตรงตามกรอบแนวคิดการวิจัย
2. นำความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index Of Item-Objective:IOC) =0.5
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน

4. นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมพันธแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.70 สำหรับงานวิจัยนี้ได้ค่าสัมพันธแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐาน

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์และสามารถแบ่งแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาได้ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณของข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาแจกแจงในการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ต้องการจะศึกษา จากการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว.และความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์คุณภาพของข้อมูลจากแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่กำหนดไว้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทในชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา โดยวิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียง เพื่อการประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป

สมมุติฐานของการวิจัยข้อที่ 1. นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะมีความต้องการในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยาตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่แตกต่างกัน ในการทดสอบสมมุติฐานใช้ค่าการทดสอบค่าที (T-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test)

ผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมา ชาย คิดเป็นร้อยละ 41.6 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.4 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาได้แก่ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 16.1 การศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.5 อาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 22.9 รายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมาได้แก่ รายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.1

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.25 รองลงมาได้แก่ ด้านราคา ค่าเฉลี่ย 3.95 ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 3.75 ด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ย 3.71 ด้านลักษณะทางกายภาพ ค่าเฉลี่ย 3.58 และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดจำหน่าย ค่าเฉลี่ย 3.35

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการริเริ่มการดำเนินงาน และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการท่องเที่ยว

ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกด้านต้องให้ความร่วมมือที่เป็นไปในการร่วมพัฒนาชุมชนเข้าร่วมประชุมหารือและรับทราบกฎข้อปฏิบัติของการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันควรให้ความร่วมมือต้องรับผิดชอบร่วมกัน อบรมและศึกษาดูงานตามจังหวัดต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้และปรับปรุงในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ขอความร่วมมือจากคนในชุมชนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนประสานการกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการทรัพยากร

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและประสานงานขอความร่วมมือการท่องเที่ยว

ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกด้านต้องให้ความร่วมมือที่เป็นไปในการร่วมพัฒนาชุมชนเข้าร่วมประชุมหารือและรับทราบกฎข้อปฏิบัติของการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันควรให้ความร่วมมือต้องรับผิดชอบร่วมกัน อบรมและศึกษาดูงานตามจังหวัดต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้และปรับปรุงในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ขอความร่วมมือจากคนในชุมชนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนประสานการกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการทรัพยากร

การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์และรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างๆ

การเตรียมบ้านของตัวเองให้เป็นที่พักโฮมสเตย์ เพื่อต้อนรับการเดินทางการเดินทางของนักท่องเที่ยวร่วมส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน อาทิ การล่าโปงลา การทอผ้า หัตถกรรมจักสาน การปลูกป่า เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้จากอาชีพที่เกี่ยวข้องจากการท่องเที่ยว ประชุมหารือ ปรึกษาหาแนวทาง เพื่อกำหนดให้เป็นทิศทางเดียวกันและเป็นการสร้างกติกา จะได้มีแนวทางปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการเกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดในการท่องเที่ยว

ประเมินจากภาพรวมนักท่องเที่ยวมาเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมาจากการสอบถาม การสังเกต การพูดคุยกับนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนและผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน ควบคุมและการตรวจสอบที่มาของรายได้ทั้งหมดและที่มาของรายได้กิจกรรมทั้งหมดมีการแจกแจงที่ไปที่มาอย่างตรงไปตรงมาและสังเกตการเพิ่มขึ้นของการมาของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดบ้านให้เป็นที่พักโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาพักเพื่อเป็นการช่วยกระจายรายได้และช่วยเหลือ สร้างกลุ่มทอผ้าเพื่อจัดจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึก เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อาทิ การล่าโปงลา ประเพณีแห่ดอกไม้ การทำบายศรีสู่ขวัญ สร้างกลุ่มหัตถกรรมท้องถิ่น เช่นการจักสาน เพื่อเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นผู้นำกิจกรรมปลูกป่า ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนร่วมในการเตรียมอาหารพื้นบ้านเพื่อต้อนรับการมาของกลุ่มนักท่องเที่ยว

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถอำนวยประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

ความเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการการจัดบ้านให้เป็นที่พักโฮมสเตย์แต่ไม่ละเลยที่จะดูแลเรื่องการจัดขยะในบ้านพักและชุมชน ร่วมช่วยกันปลูกป่าชุมชนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เพราะกลุ่มหัตถกรรมจักสานได้นำไม้มาทำการจักสานเพราะนั้นเราควรปลูกทดแทน ดูแลรักษาท่องเที่ยวของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรม มีการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้ความรู้กับลูกหลานในชุมชนให้เข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างจิตสำนึกของชุมชนให้ตระหนักถึงพื้นที่สีเขียว พึงระวังการทำทรัพยากรเสียหาย

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในด้านสังคม ทรัพยากรและวัฒนธรรม

ความเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการเห็นตรงกันว่าควรมีการอบรมหาหรือการวางแผนขั้นตอนการพัฒนาชุมชนเพื่อมีทางออกที่ดีและคิดเห็นตรงกัน มีจิตใต้สำนึกที่ดีต่อสังคมโดยเฉพาะเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน และรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรม พยายามรักษาสีงแวดล้อมให้คงเดิมมากที่สุดและมีการส่งเสริมวัฒนธรรม

การได้มีส่วนร่วมในการรักษาและปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการช่วยกันรักษาสีงแวดล้อมภายในที่ประกอบการและชุมชน ปรับปรุงดูแลเพื่อมาพัฒนาปรับปรุงชุมชน มีการจัดการขยะในชุมชนและรักษาสีงแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ รักษาความสะอาดในธุรกิจของตัวเองเพื่อปรับปรุงคุณภาพของชุมชนและช่วยกันฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมลงให้มันดีขึ้น

การคิดว่าท่านสามารถดำเนินการตลาดและรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

การรักษาคุณภาพของงานบริการเอาไว้ อาทิ ความสะอาดปลอดภัยของที่พักและการให้ความเป็นกันเอง ดูแลนักท่องเที่ยวเสมือนลูกหลานตัวเอง สร้างความรู้รอบรู้เหมือนอยู่บ้านตัวเอง ต้องเตรียมความรู้เรื่องการศึกษาดูงานให้นักท่องเที่ยว อาทิ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ลำปางกลาง หัตถกรรมจักสาน เตรียมความพร้อมเรื่องกิจกรรมในท้องถิ่นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว บริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้บริการและให้บริการด้วยความรวดเร็ว

การคิดเรื่องกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คิดเห็นตรงกันว่าทำให้เป็นที่พักโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยวมาพักเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนและช่วยเหลือชุมชน การทำหัตถกรรมจักสานเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึก ทำอาหารพื้นบ้านเลี้ยงต้อนรับนักท่องเที่ยว ร่วมการกิจกรรมเพื่อต้อนรับการมาของนักท่องเที่ยว อาทิ ไปกลาง ประเพณีแห่ดอกไม้ และการผลิตสินค้าที่ระลึกออกมาจำหน่ายให้ลูกค้า เช่น การทอผ้า

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความคิดเห็นของภาครัฐในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอีสานล้านนา จะทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวนี้ยังอยู่ต่อไปจนรุ่นลูกรุ่นหลาน (อนาคต)

ภาครัฐมีความเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เด็กและเยาวชนมาศึกษาเล่าเรียนร่วมเป็นผู้นำเที่ยว เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมการแสดงที่โดดเด่นของชุมชน เช่น การแสดงโปงลาง นำความรู้ความสามารถพัฒนาชุมชนในวิถีและวัฒนธรรมของชุมชนของตัวเองอย่างเข้าใจในเชิงลึก อาทิ การมีชนเผ่า ภูไท อีสานล้านนา

การวางแผนจัดการอย่างไร ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา

ภาครัฐมีความเห็นให้ทุกกลุ่มเข้ามาเป็นคณะกรรมการ เช่น ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มการแสดงดนตรีโปงลาง กลุ่มอาหารพื้นเมืองและขนม และกลุ่มที่พักโฮมสเตย์ ร่วมกันพัฒนาและมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในสิ่งต่างๆ ให้เยาวชนคนรุ่นหลังต่อไปมีการประชุมวางแผนแลกเปลี่ยนทัศนคติกันภายในชุมชน กระจายความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้ชุมชนได้มีการเข้าใจที่ตรงกัน

การรักษาคุณภาพของวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวไว้

ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนช่วยกันรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและตั้งกฎกติกาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน เช่นการรักษาสิ่งแวดล้อมและการไม่ทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีการพาออกไปดูงานนอกสถานที่เพื่อนำมาปรับใช้กับชุมชน ชุมชนควรอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ความสำคัญกับประเพณีแห่ดอกไม้ในวันสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และการแสดงโปงลาง

การทำอย่างไรต่อการรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไว้ได้และสามารถทำการตลาดได้ต่อไปในระยะยาว

ประชุมหารือสรุปความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทุกปีและนำเรื่องที่เกิดการพึงพอใจน้อยถึงปานกลางมาปรับปรุงแก้ไข รักษาคุณภาพของงานบริการด้านบุคลากร เน้นให้ความสำคัญในเรื่องสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรบุคคลที่ให้บริการ รักษาคุณภาพเอกลักษณ์ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราเอาไว้พร้อมกับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยว

การจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างไร เพื่อกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคม (ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา)

ชุมชนอีสานล้านนามีการกระจายรายได้สู่ทุกภาคส่วนในชุมชน ดังนี้ กลุ่มโฮมสเตย์ 30% กลุ่มอาหารพื้นบ้าน 25% กลุ่มนำเที่ยว 10% กลุ่มทำบายศรี 5% กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 15% และกลุ่มต่างๆ 15% การกระจายรายได้ตามกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มนำเที่ยว กลุ่มการแสดงโปงลาง และรายได้ตามหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายด้วยความเป็นธรรม

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในการชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา แตกต่างกัน ผลการทดสอบพบว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาและรายได้ ส่งผลต่อการให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในการชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามทฤษฎีส่วนผสมของการตลาด 7Ps เป็นเชิงปริมาณ ผลการอภิปรายมี ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี อายุระหว่าง 31 - 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 137 คน ระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ รายได้ต่อเดือนมีระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท

จากการอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยการมีส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา ปัจจัยการมีส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ที่นักท่องเที่ยวให้ต้องการต่อการพัฒนาชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านราคา การส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับปานกลาง

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีสานล้านนา จังหวัดพะเยา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของชุมชนจากการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการริเริ่มการดำเนินงานและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการท่องเที่ยว

คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมของการประสานงานในทุก ๆ เรื่อง ให้ความร่วมมือในฝ่ายต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนต้องร่วมเสนอแนะและรับฟังแนวทางปฏิบัติต่างๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ไปในทิศทางเดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่ให้ชุมชนได้มีเวลาร่วมกันตัดสินใจต่างๆ ร่วมกัน ชุมชนให้ความร่วมมือในกิจกรรมทุกอย่างในชุมชน ตามความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในชุมชน เพื่อความอยู่ดีกินดีของคนในชุมชน และไม่ละเลยมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นการท่องเที่ยวในชุมชน นำข้อดีของชุมชนมานำเสนอ เช่น วิถีวัฒนธรรม หัตถกรรมจักสาน และการทอผ้า สร้างจิตใต้สำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหน วิถีวัฒนธรรมของตน สู้รื้อถอนหลาน ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร เหลืองอร่าม (Sasitorn Luengarlarn, 2012) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านกระเหรี่ยงกองมิ่งทะเล จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถอำนวยประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงว่าเมื่อใช้สิ่งใดไปก็ให้หามาทดแทน มีการวางแผนและ การจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยส่วนมากเป็นการวางแผนและการจัดการแผนระยะยาว การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้จะเป็นแผนหลักในการจัดการและการรักษาปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยวที่ดั้นนั้นควรให้พนักงานมีส่วนร่วมในการรักษาและปรับปรุง

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและประสานงานขอความร่วมมือการท่องเที่ยว

อบรมและศึกษาดูงานตามจังหวัดต่างๆเพื่อนำมาปรับใช้และปรับปรุงในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกด้านต้องให้ความร่วมมือที่เป็นไปในการร่วมพัฒนาชุมชนเข้าร่วมประชุมหารือและรับทราบกฎข้อปฏิบัติของการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันควรให้ความร่วมมือต้องรับผิดชอบร่วมกันและคนในชุมชนจัดเตรียมบ้านเพื่อเป็นที่พักโฮมสเตย์ เพื่อต้องรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มีการขอความร่วมมือจากคนในชุมชนให้มีจิตใต้สำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนประสานการกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับกิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไว (Kittisak Klinmuenwai, 2011) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน กิจกรรมและบริการการท่องเที่ยวอื่นๆ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปางในระดับมากที่สุด และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการท่องเที่ยวชุมชนนอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์และรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้อย่างไร

การเตรียมบ้านของตัวเองให้เป็นที่พักโฮมสเตย์ เพื่อต้อนรับการเดินทางมาของนักท่องเที่ยว ได้มีการส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน อาทิ การลำโพงลา การทอผ้า หัตถกรรมจักสาน การปลูกป่า เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้จากอาชีพที่เกี่ยวข้องจากการท่องเที่ยว มีการประชุมหารือ ปรึกษาหาแนวทาง เพื่อกำหนดให้เป็นทิศทางเดียวกันและเป็นการสร้างกตিকা จะได้มีแนวทางปฏิบัติ

4. การมีส่วนร่วมในการเกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดในการท่องเที่ยว

ประเมินจากภาพรวมนักท่องเที่ยวมาเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมาจากการสอบถาม การสังเกต การพูดคุยกับนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนและผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน มีการควบคุมและการตรวจสอบที่มาของรายได้ทั้งหมดและที่มาของรายได้กิจกรรมทั้งหมดมีการแจกแจงที่ไปมาอย่างตรงไปตรงมา มีสังเกตการเพิ่มขึ้นของรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ของชุมชน

5. การมีส่วนร่วมในการกระจายรายได้สู่ชุมชน

มีส่วนร่วมในการจัดบ้านให้เป็นที่พักโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาพักเพื่อเป็นการช่วยกระจายรายได้และช่วยเหลือชุมชน มีส่วนร่วมในการสร้างกลุ่มทอผ้าเพื่อจัดจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อาทิ การลำโพงลา ประเพณีแห่ดอกไม้ การทำบายศรีสู่ขวัญต้อนรับการมาของนักท่องเที่ยว ให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในการสร้างกลุ่มหัตถกรรมท้องถิ่น เช่นการจักสาน เพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ร่วมในการเป็นผู้นำกิจกรรมปลูกป่า ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมในการเตรียมอาหารเพื่อต้อนรับการมาของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีสานล้านนา จังหวัดพะเยา จากการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. การได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

การจัดบ้านให้เป็นที่พักโฮมสเตย์แต่ไม่ละเลยที่จะดูแลเรื่องการกำจัดขยะในบ้านพักและชุมชน ร่วมช่วยกันปลูกป่าชุมชนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เพราะกลุ่มหัตถกรรมจักสานได้นำไม้มาทำการจักสาน เพราะนั้นเราควรปลูกทดแทน ช่วยกันรักษาท้องเทียของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรม เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ อบรมให้ความรู้กับลูกหลานในชุมชนให้เข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ สร้างจิตใต้สำนึกของชุมชนให้ตระหนักถึงพื้นที่สีเขียว พึงระวังการทำทรัพยากรเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพงษ์ ล้ออุทัย (Kittiphong Loh-Authai, 2011) แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนตลาดล่าง ในเขตเมืองเก่าลพบุรี พบว่า การพัฒนาชุมชนตลาดล่างเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นการดำรงรักษาความแท้ของสถานที่ โดยเน้นการปลูกวิถีชีวิตของตลาดใน 2 ส่วน คือ ส่วนพื้นริมน้ำ และพื้นที่ของส่วนบนถนน เช่นการสร้างทางเดินริมน้ำหรือการปรับปรุงการท้องเทียทางน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ควรเป็นไปในรูปแบบกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างยั่งยืน และเพื่อชุมชนกลับมาคึกคัก เป็นแหล่งเรียนรู้การท้องเทียเชิงวัฒนธรรมที่ยังคงคุณค่าและความแท้ของสถานที่ไว้

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการพัฒนาการท้องเทียเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมเหล่านี้

การอบรมหรือการวางแผนขั้นตอนการพัฒนาชุมชนเพื่อมีทางออกที่ดีและคิดเห็นตรงกัน ผู้ประกอบการทุกคนต้องมีจิตใต้สำนึกที่ดีต่อสังคมโดยเฉพาะเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน และรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมผู้ประกอบการได้มีการอบรมต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาชุมชนของตนเองและร่วมวางแผนกับชุมชนทุกขั้นตอน ร่วมแก้ปัญหากันอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมแผนการกับชุมชนทุกเดือน เพื่อทราบปัญหาและแก้ไขร่วมกันพยายามรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงเดิมมากที่สุดและมีการส่งเสริมวัฒนธรรม มีจิตใต้สำนึกที่ดี ในการป้องกันไม่ให้มีปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร เหลืองอร่าม (Sasitorn Luengarlarn, 2012) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านกระเทียมกองมืองทะ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท้องเทียให้สามารถอำนวยประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงว่าเมื่อใช้สิ่งใดไปก็ให้หามาทดแทน มีการวางแผนและการจัดการในการพัฒนาการท้องเทียเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท้องเทีย โดยส่วนมากเป็นการวางแผนและการจัดการแผนระยะยาว คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้จะเป็นแผนหลักในการจัดการและการรักษาปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท้องเทียที่ด้นนั้นควรให้พนักงานมีส่วนร่วมในการรักษาและปรับปรุง

3. การได้มีส่วนร่วมในการรักษาและปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท้องเทีย

ผู้ประกอบการช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมภายในที่ประกอบการและชุมชน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาดูแลเพื่อมาพัฒนาปรับปรุงชุมชน ช่วยปรับปรุงการจัดการขยะในชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ ช่อมแซมในส่วนที่พังและไม่พยายามทำลายสิ่งแวดล้อม รักษาความสะอาดในธุรกิจของตัวเองเพื่อปรับปรุงคุณภาพของชุมชน ช่วยกันฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมลงให้มันดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพงษ์ ล้ออุทัย (Kittiphong Loh-Authai, 2011) แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนตลาดล่าง ในเขตเมืองเก่าลพบุรี พบว่า ชุมชนตลาดล่างมีต้นกำเนิดจากแม่น้ำลพบุรี ทำให้มีการตั้งถิ่นฐานของผู้คนตั้งแต่สมัยอยุธยา และพัฒนาเป็นตลาดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตเคยเป็นย่านและเส้นทางการค้าหลักของเมือง และเป็นย่านแรกที่มีการตั้งถิ่นฐานของคนจีนในเมืองเก่าลพบุรีตลอดจนเป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นด้วยแนวโค้งของถนน มีรูปสถาปัตยกรรมที่

สวยงามมีสินค้าสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต ได้แก่ เครื่องจักสาน ยาสมุนไพร และข้าวสาร อีกทั้งวิถีชีวิตของผู้คนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เหล่านี้เป็นคุณค่าและความแท้ ที่ต้องรักษาไว้ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูและพัฒนาให้ตลาดยั่งยืนตลอดไป

4. การคิดว่าท่านสามารถดำเนินการตลาดและรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

รักษาคุณภาพของงานบริการเอาไว้ อาทิ ความสะอาดปลอดภัยของที่พักและการให้ความเป็นกันเอง ดูแลนักท่องเที่ยวเหมือนลูกหลานตัวเอง สร้างความอบอุ่นเหมือนอยู่บ้านตัวเอง ต้องเตรียมความรู้เรื่องการศึกษาดูงานให้นักท่องเที่ยว อาทิ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ลำโพงยาง หัตถกรรมจักสาน เตรียมความพร้อมเรื่องกิจกรรมในท้องถิ่น เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สร้างความพอใจเมื่อแรกพบ ตั้งแต่วันแต่จนถึงวันกลับให้บริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้บริการและให้บริการด้วยความรวดเร็ว

5. การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

การทำงานให้เป็นที่พักโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยวมาพักเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนและช่วยเหลือชุมชน มีการทำหัตถกรรมจักสานเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว ทำอาหารเลี้ยงต้อนรับนักท่องเที่ยว เพิ่มกิจกรรมเพื่อต้อนรับการมาของนักท่องเที่ยว อาทิ โปงยาง ประเพณีแห่ดอกไม้ มีส่วนร่วมในการทำสินค้าที่ระลึกออกมาจำหน่ายให้ลูกค้า เช่น การทอผ้า

ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีสานล้านนา จังหวัดพะเยา จากการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอีสานล้านนา จะอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวนี้ยังอยู่ต่อไปจนรุ่นลูกหลาน (อนาคต)

เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เด็กและเยาวชนมาศึกษาเล่าเรียนร่วมเป็นผู้นำเที่ยว เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมการแสดงที่โดดเด่นของชุมชน เช่น การแสดงโปงยาง สอนให้ลูกหลานเราได้มีส่วนร่วมเรียนรู้ในกิจกรรมเปิดให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และนำความรู้ความสามารถมาพัฒนาชุมชน ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาชุมชนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในวิถีและวัฒนธรรมของชุมชนของตัวเองอย่างเข้าใจในเชิงลึก อาทิ การมีชนเผ่ากูไทอีสานล้านนา ซึ่งสอดคล้องกับ พรพรรณ สุวรรณประทีป (Pornphan Savarana Prathip, 2010) แนวทางการพัฒนาการตลาดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตลาดน้ำดอนหวาย พบว่า ตลาดน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากจากมีความพร้อมในด้านของชุมชน ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมา รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและส่วนประสมทางการตลาดที่ได้นำมาใช้เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ต่างก็เห็นว่าบรรยากาศวิถีชีวิตของชุมชนที่คงอนุรักษ์ความเป็นตลาดน้ำไว้ อาหารพืชผัก ผลไม้ เป็นสิ่งดึงดูดใจอย่างหนึ่ง ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวนี้

2. การวางแผนจัดการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา

ให้ทุกกลุ่มเข้ามาเป็นคณะกรรมการ เช่น ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มการแสดงดนตรีโปงยาง กลุ่มอาหารพื้นเมืองและขนม และกลุ่มที่พักโฮมสเตย์ ชุมชนร่วมกันพัฒนาและมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในสิ่งต่างๆ ให้เยาวชนคนรุ่นหลังต่อไป มีการประชุมวางแผนแลกเปลี่ยนทัศนคติกันภายในชุมชน กระจายความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้ชุมชนได้มีการเข้าใจที่ตรงกัน

3. การรักษาคุณภาพของวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้

ปลูกจิตใต้สำนึกให้คนในชุมชนช่วยกันรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและตั้งกฎกติกาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อมและการไม่ทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีการพาออกไปดูงานนอกสถานที่เพื่อนำมาปรับใช้กับชุมชน วรรณรงค์ไ้วซึ่งศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ความสำคัญกับ ประเพณีแห่ดอกไม้ในวันสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และการแสดงโปงลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พรพรรณ สุวรรณประทีป (Pomphan Savarana Prathip, 2010) แนวทางการพัฒนาการตลาดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ยั่งยืนของตลาดน้ำดอนหวาย พบว่า ตลาดน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยมีส่วนร่วมของ ชุมชน ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมา รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่ได้นำมาใช้เพื่อเป็น สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ต่างก็เห็นว่าบรรยากาศวิถีชีวิตของชุมชนที่คงอนุรักษ์ความเป็นตลาดน้ำไว้

4. การทำอย่างไรต่อการรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไว้ได้และสามารถทำการตลาดได้ต่อไป ในระยะยาว

กราฟสรุปความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทุกปีและนำเรื่องที่เกิดการพึงพอใจน้อยถึงปานกลางมาปรับปรุง แก้ไข รักษาคุณภาพของงานบริการด้านบุคลากร เน้นให้ความสำคัญในเรื่องสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรบุคคลที่ให้บริการ รักษาคุณภาพเอกลักษณ์ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราเอาไว้พร้อมกับ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยว

5. การจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างไร เพื่อกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วนของ สังคม (ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอีสานล้านนา)

มีการกระจายรายได้สู่ทุกภาคส่วนในชุมชน ดังนี้ กลุ่มโฮมสเตย์ 30% กลุ่มอาหารพื้นบ้าน 25% กลุ่มนำ เที่ยว 10% กลุ่มทำบายศรี 5% กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 15% และกลุ่มต่างๆ 15% การกระจายรายได้ตามกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มนำเที่ยว กลุ่มการแสดงโปงลาง การกระจายรายได้ตามหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับ มอบหมายด้วยความเป็นธรรม

References

- Kittisak Klinmuenwai. (2011). *Guidelines for community-based tourism development in Lampang Province*. (Master's thesis). Chulalongkorn University.
- Kittiphong Loh-Authai. (2011). *Value-based conservation for sustainable development of Talad Lang Community in The Old Town Lopburi*. (Master's thesis). Chulalongkorn University.
- Sasitorn Luengarlarn. (2012). *The Development guideline of the sustainable community-based tourism: The case study: Moobaankongmongtha, Sangkraburi District, Kanchanaburi Province*. (Master's thesis). Naresuan University.
- Pomphan Savarana Prathip. (2010). *The method of development of Donwai floating market*. (Master's thesis). Thonburi University.

Received : March 1, 2019

Revised : March 28, 2019

Accepted : April 6, 2019